№ 194 Հոկտեմբերի 20 Չորեքշաբթի 1882 Հոկտեմբերի 20 Չորեքշաբթի № 194

ՏԱՍՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)։

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ։ Ներքին լուրեր։—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ։ Նամակ Թիւրքիայից։ Արտաքին լուրեր։—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ։—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ։—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ։—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ։ Ղարաբաղի աստղագէտը։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկուշաբթի, 18-ին նոյեմբերի, մենք առիթ ունեցանք ներկայ գտնուել Թիֆլիսի թատրոնում Ռուբինշտայնի «Դէմօն» օպէրայի ներկայացմանը։ Օպէրայի բովանդակութիւնը վերցրած է, ինչպէս յայտնի է, երեւելի ռուս բանաստեղծ Լերմօնտօվի «Դէմօն» պօէմայից։ Երաժշտութիւնը իր բնաւորութեամբ սաստիկ յիշեցնում է Րիխարդ Վագների երաժշտութիւնը։ Երգիչների մէջ իրանց վրա ուշադրութիւն են դարձնում տէնօր Միխայլօվ և բարիտօն Բուխօվէցկի. երկուսն էլ ունեն գեղեցիկ ձայներ։ Տէնօրները առհասարակ հազուագիւտ են, բայց մանաւանդ հազուագիւտ կարելի է համարել այնպիսի ընդարձակ և մաքուր տէնօրի ձայն, ինչպէս պ. Միխայլօվի ձայնը։ Օրիորդ Պալմինա թէև փոքրիկ, բայց շատ դուրեկան ձայն ունի։

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք «Թւաբանական խնդիրներ» մասն երկրորդ, Գրիգոր Վարժելեանի։ Գիրքը հրատարակել է Վ. Շահվերդեանի գործակալութիւնը։

—

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են։ «Հոկտեմբերի 4-ին հասաւ այստեղ սենատոր Բէր։ Նա մնաց այստեղ մինչև 10 նոյեմբերի, դատաստանական գործերը քննելու համար։»

—

Նոյն տեղից մեզ գրում են որ չը նայելով թէ վերջին ժամանակները որոշվեցաւ Բագուի մէջ 100 հատից աւելի գինետուն չունենալ, բայց այսօր կը տեսնէք նոյն խանութները միայն ուրիշ անունով, այն է բ է ն ս կ օ վ ի պ օ գ ր է բ փոխած, առաջվանից շատացած։

—

ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ մեզ գրում են որ այդտեղի հայերը դեռ զբաղված են Վանցեանցի հաշւով։ Գործը դանդաղ է գնում։ Վանցեանց ներկայացրել է մի վկայական իր հիւանդութեան մասին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ

Կ. Պօլիս, 10 նոյեմբ.

Առջի նամակով հաղորդեցինք թէ՝ ընդունեց Ազգ. ժողովը վերջնական կերպով Ներսէս սրբազանի հրաժարականը։ Շատ տարօրինակ երևեցաւ ժողովին այս յանկարծական որոշումը։ Դեռ մի քանի շաբաթ առաջ կապչէինք թէ ինչպէս կարելի եղած է կարծիք յայտնել Ազգ. ժողովոյ մէջ թէ հարկ է ընդունել պատրիարք սրբազանի հրաժարականը։ Չէինք զարմանար, որ մի երեսփոխան, պ. Մատթէոս Ալէքսանեան, կառաջարկէ խզել Դրան հետ եղած բանակցութիւնները։ Բայց առն քամին ուրիշ կերպ կը փչէ։ Այն երեսփոխանները, որք յաջողեցան ընդունել տալ պատրիարք սրբազանի հրաժարականը, պէտք չէ կարծել որ ամէնքն ալ անձնական կրքերէ թելադրեալ ըլլային։—Քանի որ կառավարութիւնը մեզ հակառակ կերթայ Ներսէս սրբազանի պատճառաւ, կառարկէին, քանի որ հրաժարականը, ետ դարձնելը օգտակար չէ, այլ ևս չը կորսնցնենք ժամանակ և ընդունենք այդ հրաժարականը բսին։—Այդ երեսփոխանները մի լուր ալ տարածեցին վերջի օրերս։ Գիտէք որ պատրիարք սրբազանի հրաժարման առջի օրերը խօսուեցաւ թէ՝ սուլթանը հրաման ըրած է որ այդ հրաժարականը չընդունուի։ Այժմ կըսեն թէ՝ այդ լուրը չինծու եղած է։ Սուլթանը չէ ըրած մի այդպիսի հրաման, այլ ընդհակառակն շատ կծու խօսքեր ըրած է պատրիարք սրբազանի նկատմամբ։ Չենք գիտեր թէ այս վերջի լուրերն ալ, զոր կը տարածեն հակառակորդք սրբազանին, արդեօք ստոյգ են։ Բայց ըլլան ստոյգ թէ ոչ, ունեցան իրենց ազդեցութիւնը։ Այս տպաւորութեանց ներքև կըսէին շատերը «ուրեմն ինչ հարկ երկարել այլ ևս բանակցութիւնները Դրան հետ։»

Միւս կողմէ, մաս մը երեսփոխանք ունենալով իրենց պարագլուխ Տէր-Մկրեան տէր-Յովհաննէս և պ. Մինաս Չերազ, կը պնդէին թէ նախ քան ընդունել պատրիարք սրբազանի հրաժարականը վերջնական կերպով, հարկ անհրաժեշտ էր դիմել միանգամ ևս Դրան։ Այս խումբը թէպէտ փոքրամասնութիւն էր, բայց իր առարկութիւններն շատ աւելի բանաւոր էին և առաջարկութիւնը աւելի օգտակար կը գտնէինք։ Անուշտ տեղեկացաք թէ այդ օրերը հրապարակ ելած էր վերստին բարեկարգութեանց հարցը։ Առաջին նախարար Սաիդ-փաշա կը նկատէր կենսական խնդիր մը կայսրութեան համար ձեռնարկել անյապաղ վերանորոգմանց։ Պատրիարքեանք կը փափագէին օգուտ քաղել այս առթէն։ Ներսէս սրբազան, թարգման հայ ազգի փափագներու, կենդանի ներկայացուցիչ էր բարեկարգութեանց անհրաժեշտ ըլլալու գաղափարին։ Այն պահուն որ կայսրութեան առաջին նախարարը ինքն ալ կը դնէր բարեկարգութեանց մէջ երկրին փրկութեան վերջին յոյս մը, ինչպէս ընդունէր հրաժարականը պատրիարքի մը որ երկար ատեն է այս քարոզը կը քարոզէր։ Ճէվտէթ-փաշա կը խաղցնէր Ազգ. վարչութիւնը, այժմ ուղղակի Սաիդ-փաշայի դիմելը կը գտնէին աւելի օգտակար։ Նրբամիտ անձ մ՚է առաջին նախարարը, թող խօսի անոր հետ ճարտար կերպով Ազգ. ժողովոյ պատգամաւորութիւն մը և շահի թերևս Ներսէս սրբազանի դատը, կըսէին պատրիարքեանք։ Եթէ նախարարը կուզէ երկրին վերածնելը, ինչ աւելի պատուական աջակից իրեն քան հայ տարրը։ Թէ կառավարութիւնը տայ հայ ժողովուրդին գրաւական մը, լուրջ գրաւական մը, իր լաւ տրամադրութեանցն առ նա, շատ իմաստուն գործ մը գործած կըլլայ և կարևոր ժողովուրդ մը փոխանակ իրեն հակառակ ունենալու, կունենայ աջակից։ Եւ ինչ աւելի լաւ գրաւական քան մերժել հրաժարականը այն պատրիարքին, որ սիրելին է ընդհանուր հայութեան։ Խօսելով այս եղանակ առաջին նախարարի հետ պատրիարքեանք կը յուսային կերպարանափոխ ընել թերևս իրաց վիճակը։ Եւ ինչ վնաս մի քանի օր ևս համբերել։

Այս ներքին նկատումէ զատ ունէին պատրիարքեանք արտաքին նկատումներ ալ։ Թիւրքիայի հայ ժողովուրդը այլ ևս չապրեր այն նահապետական օրերուն մէջ յորս կարելի էր քաղաքագէտ բարձր տաղանդի մը, պ. Դը Ֆօռքադի, գրել «Րըվիւ Դէ-Դեօ Մօնտ»-ի թէ «Թիւրքիոյ լաւագոյն ժողովուրդը հայն է, զի չը ձանձրացներ» զԵւրոպա իր գանգատներովն ընդդէմ Թիւրք իշխանութեան. ինքը կը կարգադրէ իր գործերը։ Քիչ թէ շատ մենք ալ այսօր հրաւիրած ենք մեր վրայ Եւրոպայի ուշադրութիւնը։ Ներսէս սրբազան հանդիսացած է կենդանի բարբառ հայկական դատին։ Արդ միթէ օգտակար չէ հայ ազգին այն ատեն միայն բաժնւիլ Ներսէս սրբազանէն, երբ ալ սպառած է ամէն միջոց այդ բաժանումը չը կատարելու համար։

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԱՍՏՂԱԳԷՏԸ

Խանի գալուց յետոյ Ջանախչին դարձաւ խրախճանքների մի մեծ դահլիճ. բոլոր դէմքերի վրա կարելի էր տեսնել ուրախութիւն և բաւականութիւն։ Բայց այդ զուարճութիւնների միջոցում փանահ-խանը չէր մոռանում իր ներքին խորհուրդները։ Նա միայն մի յարմար առիթ էր որոնում խօսակցելու մէլիքի հետ, և այդ առիթը շուտով տեղի ունեցաւ։ Վարանդայի մէլիքը տեղեկութիւն ստացաւ, որ Թալիշի մէլիքը, վշտանալով և զայրանալով իր կրած կորուստների պատճառով, բանակցութիւններ սկսեց Խամսայի միւս մէլիքների հետ և արդէն կապեց նրանց հետ դաշնակցութիւն հակառակ Վարանդայի իշխանի։ Նա իմացաւ, որ պատերազմի պատրաստութիւնները կատարվում են խիստ եռանդով և շուտով պէտք էր սպասել թշնամու մի նոր և աւելի զօրաւոր յարձակմանը։ Այդ բոլորը ի նկատի առնելով, Վարանդայի մէլիքը անհրաժեշտ համարեց խորհրդակցել փանահ-խանի հետ, մտածել այն նախապատրաստութիւնների մասին, որոնք պէտք էր ձեռք առնել թշնամու դէմ պաշտպանվելու համար։ Իսկ փանահ-խանը մտածում էր օգուտ քաղել այդ հանգամանքներից և իրագործել իր վաղեմի բաղձանքները։ Նա ասաց.

—Մէլիք, թշնամիները սաստիկ զօրաւոր են, և որպէս երևում է, դիտաւորութիւն ունեն գործելու բոլորովին վճռական կերպով։ Հարկաւոր է սկզբից ապահովացնել իրան և պատրաստ լինել նրանց յարձակումների դէմ։ Երբ դուք ապահոված կը լինէք, այն ժամանակ ինքներդ կարող էք դուրս գալ կռուի դաշտը, առանց սպասելու, որ նրանք ձեզ մօտ շնորհ բերէին։ Ձեր Ջանախչի բերդը պաշտպանվելու համար խիստ անյուսալի դիրք ունի։ Պէտք է որոնել մի աւելի ամուր դիրք, և ես մի այսպիսի տեղ ի նկատի ունեմ, որի վրա բերդ հիմնելով, կը լինենք այնուհետև բոլորովին ապահոված։ Բացի դրանից, մէլիք, ես դիտաւորութիւն ունեմ ձեզանից բաւականութիւն պահանջել այն սաստիկ վիրաւորանքի համար, որ հասցրել է ինձ ձեր եղբօրորդին։

—Ի՞նչպէս, նա համարձակվեցաւ վիրաւորել ձեզ։

—Խիստ ծանր կերպով, ասաց փանահ-խանը ծիծաղելով.—նա փախցրեց իմ կնոջը։

—Ձեր կնոջը։ Բայց...

—Նրա այժմեան կինը իմ կինն էր...

—Այդ ես չեմ հասկանում...

—Շատ դժուարին չէ, պատասխանեց խանը և սկսեց մանրամասնաբար պատմել բոլոր անցքը։

Յետոյ աւելացրեց.

—Դուք, կարծեմ, կը համաձայնվէք ինձ հետ, մէլիք, որ ձեր եղբօրորդին մեղանչել է հիւրասիրութեան սրբութեան դէմ։ Նա եկաւ ինձ մօտ իբրև դեսպան ձեր կողմից, բայց յափշտակեց իմ հարեմից իմ կնոջը, գործ դնելով իր ձեռնարկութեան համար ննջգաւոր աստղագէտի խորամանկութիւնները...։ Ի՞նչ կասէք մի այդպիսի վարմունքի մասին։

Մէլիքը մնաց շուարած։

Փանահ-խանը, նկատելով իր խօսքերի յաջող ազդեցութիւնը, շարունակեց.

—Մի բարկացէք, մէլիք, թող մոռացութեան տանք անցեալը, և որպէս ճշմարիտ բարեկամներ, աշխատենք որոնել հնարներ, որոնցմով կարելի լինէր համաձայնեցնել մեր փոխադարձ շահերը այն վարձատրութեան հետ, որը դուք ինձ պարտաւոր էք։ Այն տեղը, որի վրա ես առաջարկեցի բերդ հիմնել, պատկանում է ձեզ։ Տուեցէք ինձ այդ տեղը։ Ես նրա վրա կը կառուցանեմ մի բերդ, և այդ բերդը կը ծառայէ իբրև պաշտպանողական ապահով ամրութիւն մեր երկուսի համար։ Որովհետև ես յոյս ունեմ, գոնէ իմ կողմից, որ մեր բարեկամութիւնը մշտապէս կը շարունակվի, և վարանդացիները ջւանշիրցիների հետ կը կազմեն մի ժողովուրդ։

Մէլիքը, չը հասկանալով փանահ-խանի խորամանկ նպատակները, որ թաքնված էին այդ փաղաքշական խօսքերի մէջ, ուրախութեամբ ընդունեց նրա առաջարկութիւնը։ Նա ուրիշ ճար չունէր. գտնվելով այնպիսի կրիտիկական հանգամանքների մէջ, կարօտութիւն ունէր նրա օգնութեանը։ Նա յայտնեց իր կատարեալ համաձայնութիւնը, վճռեցին միւս օրը գնալ այն տեղը տեսնելու, որը նշանակված էր բերդի կառուցանելու համար։

IV

ՍԱԼԻՀԱՆ ԿՐԿԻՆ ՅԱՓՇՏԱԿՎՈՒՄ Է։

Մթին գիշերը տարածել էր խաւարը Ղարաբաղի վրա։ Ոչ մի աստղ չէր փայլում երկնքից. օդը թանձր էր և ծանր. ամեն ինչ նախազուշակում էր փոթորկի մերձաւորութիւնը, որը ամառնային եղանակների ժամանակ ոչ սակաւ անգամ պատահում է Ղարաբաղի հովիտներում։

Սալիհան միայնակ էր իր սենեակում, որը գտնվում էր Ջանախչի ամրոցի հիւսիսային աշտարակի ամենաբարձր յարկում։ Այդ միջոցին Ջումշուդը գտնվում էր իր հօրեղբօր մօտ, այն խորհրդի մէջ, որին մասնակցում էր և փանահ-խանը։ Նրա մանկահասակ ամուսինը անհամբերութեամբ սպասում էր երիտասարդին։ Յանկարծ լսեց նա խիստ պարզ կերպով այդ խօսքերը. «Ցած թողեցէք մի պարան ձեր աշտարակի լուսամուտից, ձեզ կը տամ տեղեկութիւններ, որոնք ձեզ համար խիստ կարևոր են»։ Նա վախեցաւ։ Մի և նոյն ձայնը երկրորդ և երրորդ անգամ արտասանեց մի և նոյն խօսքերը։ Յետոյ աւելացրեց. «Ոչինչից մի վախեցէք և շտապեցէք։ Եթէ դուք կատարելու չը լինէք ձեր բարեկամի պահանջածը, յետոյ ինքներդ պիտի զղջաք... բայց այդ շատ ուշ կը լինի... գործը վերաբերում է Ջումշուդի կեանքի ապահովութեանը»...

—«Ջումշուդ... Աստուած իմ, բացականչեց Սալիհան,—այս րոպէիս, այս րոպէիս, և վեր առնելով առաջին պատահած պարանը, ցած թողեց լուսամուտից։ Երբ որ իմացաւ, որ նրա ծայրին արդէն կապվեցաւ մի ինչ որ ծանր բան, վեր քաշեց պարանը դէպի ինքը։ Նա տեսաւ մի թուղթ, որ կապած էր քարի հետ, սկսեց շտապով կարդալ հետևեալը. «Մի մարդ, որ ջերմ կարեկցութիւն ունի ձեր բախտաւորութեան համար, յայտնում է, որ մի նշանաւոր դժբախտութիւն սպառնում է Ջումշուդին, որից նա ոչինչով չէ կարող ազատվել, եթէ դուք չը շտապէք փրկելու նրան։ Հէնց այս րոպէիս պէտք է գաղտնի կերպով գաք այն ծառի մօտ, որը գտնվում է ճանապարհի մօտ, ձախ կողմում։ Այնտեղ դուք կը ստանաք մի թիլիսման, որը կարող է վտանգից պահպանել ձեր ամուսնին։ Բայց այդ մասին պէտք է գաղտնիք պահել։ Շտապեցէք, եթէ ձեզ համար թանգ է Ջումշուդի կեանքը։ Ձեզ շատ չեն ուշացնի. ոչ ոքի ցոյց մի տուէք այդ թուղթը. ոչնչացրէք նրան և գաղտնիքը ծածուկ պահեցէք, որովհետև դրանից է կախված բոլորը»։

Սալիհան չափազանց երկիւղի մէջ ընկաւ։

—Աստուած իմ, դարձեալ բացականչեց նա,—իմ սիրելի Ջումշուդը վտանգի մէջ է, կը վազեմ ազատելու նրան։ Բայց ինչպէս։ Առանց մէլիքի հրամանին պահապանը ինձ թոյլ չի տայ դուրս գալ ամրոցից։ Իսկ ինձանից պահանջում են գաղտնիք պահել... Շուտով հագուստս կը փոխեմ, կասեմ, որ ես ուղարկված եմ մէլիքի կողմից։ Երբ որ գործը վերաբերում է իմ Ջումշուդի ազատութեանը, այլ ևս ոչինչ չէ կարող ինձ վախեցնել...

Մեր հերոսուհին շտապով փոխեց հագուստը, վազեց դէպի շարժական կամուրջը։

մար: Ուրեմն քանի որ ուրիշ միջոց ալ դեռ կայ զայն ևս ի գործ դնենք, կըսէին:

Պատրիարքեանց լուրջ առարկութիւններն անլսելի մնացին, գուցէ մասամբ իրենց թերութեամբը, որ չը գիտցան զանոնք լսելի ընել տալու եղանակը:—Երբ մի ժողով կոչուած է վճռել այսպիսի կենսական հարց մը, կենթադրեք անշուշտ որ կը խորհի խնդրոյն վրայ ամենայն ծանրութեամբ, մէկզի կընէ ամէն երկրորդական կէտեր, կը լռեցնէ կիրքն, որպէս զի չընէ անխորհուրդ գործ մը, և ցոյց չը տար թեթևութեան նշոյլ մը իսկ: Սեպտեմբերի 30-ի նիստն ալ աւելցուց մի տխուր նոր էջ ալ մեր ազգային պատմութեան վրայ:—Այդ աւուր վիճաբանութեանց մէջ կարևորագոյն տեղը բռնեց պ. Զերազի մէկ ատենախօսութիւնը: Մենք հոս կը դնենք այդ ատենաբանութեան ամբողջ օրինակը: Պ. Զերազ արտայայտած է դաս մը լաւ մտածութիւններ զոր ոմանք կը համարեն մեծաւ մասամբ պատրիարք սրբազանի գաղափարներն: Մենք այդ ատենաբանութեան մէջ անախորժ և շատ անդէպ գտանք Խորէն սրբազանի նկատմամբ եղած ակնարկութիւններն: Մի անձ որ եղաւ ամենամեծ աջակից Ներսէս սրբազանի, մի անձ որուն, ինչպէս որ կըսեն շատերը, մեծապէս պարտական ենք Ս. Ստեֆանոյի դաշնագրի 16-դ յօդուածը, էր այդքան դատափետել:—Ինչ և է, ահա պ. Զերազի ատենաբանութիւնը:

«Պարոններ. պատիւ ունենալով խօսել մեր ազգի բարձրագոյն ժողովին, կը յուսամ թէ պիտի հաճիք ըջամէս լսել կարծիքս պատրիարքական խնդրի նորագոյն երևոյթին վրայ:

«Այն ատենաբաններ, որք յարդ խօսեցան թեր և դէմ, տրամադիր են ընդունել բարձրաշնորհ պատրիարքի հրաժարականը, անդառնալի նկատելով զայն: Թող ներուի ինձ յայտարարել թէ չեմ կարող ըմբռնել որ մի եկեղեցական, որ ուխտած է դնել իւր անձ իւր հօտի վրայ, մի հանրային պաշտօնէ հրաժարի անդառնալի կերպով: Ամեն կրօնաւոր, որ կը զլանայ ժողովուրդին իւր անձնուիրութիւն, յանցաւոր է ինձ համար և խիղճս կը դատապարտէ զայն անխնայ: Ներսէս Վարժապետեան կը հրաժարի, ո՛չ որպէս զի չը ծառայէ ազգին, այլ զի ներքին և արտաքին կնճիռներ անհնարութեան կը դատապարտեն պատրիարքական պաշտօնավարութիւնն:

«Միթէ պարզուեցան այդ կնճիռներ:—Ոչ: Միթէ Ազգ. ժողովն, որ որոշեց «յանձն առնուլ այն զոհողութիւններ որք իւր կարողութեան հետ հաշտ են և որք կրնան իւր պատրիարքին վիշտն թեթևացնել՝ լաւագոյն կարգադրութիւն մի տալով իրաց ներքին վիճակին» կրցաւ առնուլ մի ամենափոքր քայլ այդ շաւղի մէջ.—ոչ: Միթէ Նուսուֆեան վարչութիւնն, որ ձեռնարկեց լուծել «պատրիարքական պաշտօնը դժուարացնող պարագայից ա ր տ ա ք ի ն մասը» կրցաւ յաջողիլ.—ոչ: Ուրեմն, պատրիարքական պաշտօնն այնքան անհնար է այսօր որքան էր 1881 Նոյեմ. 13-ին, երբ Պատրիարքն հրաժարեցաւ: Նա, որ ստիպուեցաւ կասել յայնժամ, չէ կարող շարունակել այժմ, քանի որ պարագաներն մնացած են անփոփոխ: Ուստի, որպէս մայիս 20-ին կասէր Մէրիէմ-զուլլի էֆէնդին, «առանց խնդրոյ նիւթ եղող կէտերը պարզելու՝ անօգուտ պիտի լինէր հրաժարականի խնդրով զբաղիլ:»

«Քանի որ խնդիրն հրաժարման արտաքին պատճառին վրայ է այսօր, պիտի յարեմ թէ այն եկեղեցական և աշխարհական պատուիրակութիւն, զոր կուղենք յղել վսեմափայլ Նախարարապետին, իմ կարծիքով պաշտօն պիտի ունենայ պարզել «խնդրոյ նիւթ եղող կէտերը»: Տ. Խորէն Լուսինեան, ողբալով հայ ազգի ներկայ անիշխան վիճակն, կը պահանջէ որ ամբողջ երեսփոխանութիւնն, ազգային իրաւասութեան սահմանին մէջ, անմիջապէս քուէարկէ պատրիարքական հրաժարականն և չը ներէ որ Բ. Դուռն ընդունի կամ մերժէ զայն, որով ազգն կապտուած պիտի լինի մի զարաւոր մենաշնորհէ: Ահա իւր միակ փաստ, որ հզօր պիտի լինէր, թէ պատուիրակութիւնն պաշտօն ունենար խնդրել վսեմափայլ Սաիդ բաշայէն որ ընդունի կամ մերժէ պատրիարքի հրաժարականն, զի Ազգային ժողովին անկ է ընդունել կամ մերժել՝ զայն: Այլ, քանի որ ակներև է թէ երեսփոխանական մեծամասնութիւնն մի ակնթարթի մէջ կրնայ կատարել այդ գործ իւր քուէով, կը մտաբերէ այդ նպատակի համար դիմել մի բարձրագոյն հեղինակութեան: Մեք կը պահանջենք որ պատուիրակութիւնն խնդրէ մեր հեռատես Նախարարապետէ «այնպիսի վճռաց սփոփումն, որոց դարմանն Ազգ. ժողովին կարողութենէն դուրս է», որպէս կը բանաձևէր Ռ. Պէրպէրեան էֆէնդին: Մեք կը պահանջենք որ պատուիրակութիւնն սրտաբաց խօսի մի Նախարարապետի որ դեռ երէկ կը հրաւիրէր կայսերական հոգածութիւնն Պէրլինի դաշնագրի 61-դ յօդուածին վրայ, և ասէ անոր. «Պատրիարքն հրաժարեցաւ և կը պնդէ իւր հրաժարականի վրա, զի պատրիարքութիւնն պաշարուած է կաշկանդներով: Ոչ ոք պիտի կարենայ վարել այդ պաշտօն, եթէ բարեխնամ կառավարութիւնն չը հաճի դարմանել այն ցաւեր, զորս Տ. Ներսէս Վարժապետեան յայտնած է իրեն բերանացի և գրաւոր կերպով: Հաճեցէք բառնալ այդ խութեր, զի օսմանեան պետութեան և հայ ազգութեան շահերն ունեն համերաշխութիւն և զի հայ ժողովուրդն կը դիմէ ահա, ո՛չ օտարին, այլ իւր հայրախնամ Սուլթանին:»

«Եւ իրօք, պարոններ, ո՞ր ազգասէր եկեղեցական կրնայ մնալ պատրիարքական աթոռին վրայ, երբ հանրածանօթ զեղծումներն չեն յարգարուիր, երբ գաւառներ կը մնան անառաջնորդ, երբ Խրիմեան կը զլացուի Վասպուրականի, երբ պատրիարքական մենաշնորհներն կը սեղմուին, երբ ազգն կենթարկուի հասկածի, երբ կրթական ընկերութիւններն կը նեղուին, երբ հայութեան յատկանիշներն կը խափանուին, երբ պատրիարքանի խնդրագիրերն չեն գտներ արձագանք, և երբ ազգային միութեան կը սպառնայ մի կաթողիկոս ում դէմ ես, երեսփոխան Ատանայի և այժմ Ազգային ժողովի մէջ միակ ներկայացուցիչ Կիլիկիայի, կը բողոքեմ յաւիտեան:

«Ուրեմն, պէտք է խնդրել պետութեան համակիր հովանաւորութիւնն, և հ ա ւ ա ն ա կ ա ն է որ Սաիդ բաշա, տիպար իմաստուն հայրենասիրութեան, պիտի յօժարի զոհացունել օսմանեան Հայաստանն, որ սահմանագլուխին վրայ դժխեմարծիւն կը սրէ այժմ իւր մագիլներ: Ահա այս հաւանականութեան մէջ է ազգի շահն, զի ինչ օգուտ մեզ երբ մի եպիսկոպոսի յաջորդէ մի ուրիշ եպիսկոպոս, մանաւանդ որ ապահով ենք թէ արժանաւորին պիտի յաջորդէ մի նուազ արժանաւոր: Քանի որ կայ մի այդպիսի հ ա ւ ա ն ա կ ա ն ո ւ թ ի ւ ն, ազգային ժողովն, մերժելով պատուիրակութեան առաջարկն, կատարած պիտի լինի մի գործ որ վնասակար է ամբողջ ազգին և օգտակար լոկ մի բարձասէր եկեղեցականի:

«Եւ ինչ պիտի անէք, պարոններ, երբ ժողովուրդն բողոքէ ձեր որոշման դէմ և եկեղեցին չը յիշէ ձեր տեղապահն, հաւատարիմ մնալով ազգի և պետութեան անձնուէր Ներսէս Վարժապետեանի, որ անսահման ժողովրդականութիւնն ծանօթ է ձեզ: Կառավարութիւնն իսկ պիտի վարանի յանժամ մի փափուկ կացութեան մէջ, որ պատասխանատուութիւնն պիտի ծանրանայ այն էֆէնդիների վրայ որք աւելորդ կը համարեն դիմել այժմ Նախարարապետին:

«Կատարենք, պարոններ, այս յետին փորձ, որ պիտի բարդէ հազիւ մի շաբաթ մեր միամեայ անիշխանութեան վրայ, յիշելով թէ «զՆերսէս սըրբազան ազգն կը սիրէ տեսնել յարատև իւր պատրիարքական աթոռոյն վրայ, վասն զի նորա հովուական ցպոյն ներքև կը յուսայ առաջնորդուիլ յայն լուսաւէտ ապագայն՝ զոր կը պատրաստէ հայրենեաց մեր ազգաշէն պատրիարքը և զոր պիտի յաջողէ մեզ անտարակոյս Աստուածայինն փրկարար նախախնամութիւն», որպէս կը հռչակէր ժողովուրդին առջև գոհրաց նիստերի Տ. Խորէն Լուսինեանն:

«Իսկ ես, ականատես վկայ Ներսէս Վարժապետեանի մեծագործութեանն, միանգամ ընդ միշտ կը յայտարարեմ ձեզ, պարոններ, թէ աւելի կը նախընտրեմ կտրել ձեռքերս քան քուէ տալ մի անձնազոհ պատրիարքի հրաժարմանն համար:»

Մենք կը ցաւենք որ այս ատենաբանութիւնը խօսուեցաւ այսքան համառօտ կերպով: Հարկ էր որ պ. Զերազ ընդլայնէր այն կէտերն, որք կոչուած էին խոր տպաւորութիւն մը ընել ժողովին վրայ: Կան շատ կէտեր որ մութ են և զոր հասկնալու համար մենք իսկ կարօտ եղանք ատենախօսին բերանացի բացատրութեանց: Բայց ինչ ալ ըլլան թերի կէտերն պ. Զերազ այդ օրը հանդիսացաւ ներկայացուցիչ Տաճկաստանի հայոց մեծամասնութեան գաղափարաց:

Բայց գիտէք թէ այս ատենաբանութիւնը որքան աղմուկներ յարոյց, և շշունջներու, բողքներու, գոռում գոչումներու մէջ խղդուեցաւ: Ատենաբանը այս մասին իրաւ է որ ազատ չէ մեղադրանքէ: Այնպէս գիտենք թէ մի դատի փաստաբան պարտաւոր է այն ոճով խօսել, որ շահի իւր ունկնդիրներու սիրտն, իսկ պ. Զերազ հակառակը շարժած է: Սակայն միթէ աւելի մեղաւոր չեն այն երեսփոխանք որ փոխանակ ուշադիր ըլլալու ատենախօսութեան հոգւոյն բոլորովին կը զբաղին շատ երկրորդական կէտերով: Մենք հոս կը դնենք մի քանի դէպքեր այս վիճաբանութեան որ դուք ալ գաղափար ունենաք թէ ինչ կերպով կը շարժի մեր երեսփոխանական ժողովը ամենածանր խնդրոց մէջ:

Հազիւ թէ ատենաբանը բերանը կը բանայ և ահա ամեն կողմէ աղաղակ. «հայհոյեաց, հայհոյեաց»—ինչու: Վասն զի պ. Զերազ խօսելով ժողովականներին կըսէ «պարոններ»—արդ ժողովին մէջ բազմաթիւ եկեղեցականներ կան և մի ծերունի եպիսկոպոս իր սպիտակ մօրուքը շոյելով կըսէ «այս տարիքս եմ եկած, առաջին անգամն է որ կարժանանար «պարոն» ածականին:»—Այս աղմուկը կը կրկնուի ամեն անգամ որ ատենաբանը յամառութեամբ կը կրկնէ «պարոն» ածականը: Մենք չըմբռնեցինք թէ ինչ վնաս երբ պ. Զերազ ըսէր «սրբազան հարք և պարոնայք»—չըմբռնեցինք նաև թէ ժողովը ինչու այսքան կարևորու-

---

—Թող տուր, շուտով, գոչեց նա պահապանին,—մէլիքը ուղարկեց ինձ գետից ջուր բերելու:

Պահապանը ցած թողեց շարժական կամուրջը: Նա նետի նման սլացաւ դէպի նշանակած ծառը: Բայց հէնց որ հասաւ այնտեղ, իսկոյն մի քանի հոգի շրջապատեցին նրան, բերանը կապեցին թաշկինակով, թևերը կաշկանդեցին պարանով, և յափշտակելով նրան, արագութեամբ անհետացան:

Խեղճ Սալիհա, և այսպէս դու զոհ եղար քո ջերմեռանդութեանը, որ ունէիր դէպի Ջումշուդը, զոհ, հրաբորբոք սիրոյ և նենգաւոր դաւաճանութեան: Ո՞ր երկիրը կը տանեն քեզ քո յափշտակողները, ինչ են կամենում նրանք, կամ ո՞վքեր են նրանք,—այդ բոլորը գուցէ մի ժամանակ կիմանանք մենք, բայց այժմ դառնանք դէպի Ջումշուդը:

Վերջացնելով բոլոր կարգադրութիւնները, որ վերաբերում էին մտադրված պատերազմական գործողութիւնները սկսելուն, մէլիքը, փանահ-խանը և Ջումշուդը բաժանվեցան միմեանցից: Այդ վերջինը վազեց ամրոցի այն կողմը, որտեղ յոյս ունէր գտնել իր նազելի կենակցին: Ո՛րպիսի սարսափ տիրեց նրա սրտին, երբ մտնելով իր բնակարանը, այնտեղ չը գտաւ իր կնոջը: Տղամարդի հագուստը, որը ինքը հագնում էր ճանապարհորդութեան ժամանակ, նոյնպէս անհետացած էր: Արդէն հասկացաւ... ուրեմն նա գնաց... թողեց նրան... նրան, որին այնքան սիրում էր... Այդ անկարելի բան է... այստեղ մի գաղտնիք պէտք է լինի... դրա մէջ ծածկված է մի նշանաւոր, կորստաբեր գաղտնիք... Այդպէս էր մտածում Ջումշուդը և խելագարի նման վազում էր դէպի շարժական կամուրջը:

Պահապանից ստացած տեղեկութիւններից ստուգեց նա իրան հասած դժբախտութիւնը, ստուգեց, որ Սալիհան, առանց ոչ ոքից հարկադրված լինելու, ինքնակամ դուրս է եկել ամրոցից: Նրա սիրտը կտրատվում էր. նա կամենում էր վազել նրա ետևից, իմանալ նրա մի այդպիսի անսովոր վարմունքի պատճառը: Նա աւելի բարւոք էր համարում մեռնել, քան թէ մնալ անգիտակցութեան մէջ: Նա վազեց իր հօրեղբօր մօտ: Մէլիքը տեսնելով նրան, անհամբերութ կերպով ոտքի ելաւ: Երիտասարդի մռայլված, այլայլված դէմքը, վրդովված աչքերը ցոյց էին տալիս, որ մի որ և է սարսափելի դէպք պէտք է պատահած լինի:

—Ի՞նչ է պատահել, ինչ է պատահել... գոչեց մէլիքը ամբողջ մարմնով դողալով.—ի սէր Աստուծոյ, ասա, ինչ է պատահել քեզ:

—Հօրեղբայր, շտապեցէք... գնանք... գնանք...

—Ո՞ւր, ինչու համար...

—Ես կորած եմ, ես կը մեռնեմ... ա՛խ, մի տանջէք ինձ, գնանք... կարելի է դեռ ժամանակ կունենանք նրա ետևից հասնելու... Այսպէս խօսելով, նա քարշ էր տալիս կիսահագնված մէլիքին:

—Ցուշի եմ, Ջումշուդ, ինչ ես կամենում դու, ո՞ւր գնանք, ո՞ւմը որոնենք, ինչը քեզ այդ դրութեան մէջ դրեց:

—Իմ Սալիհան... իմ Սալիհան տղամարդի հագուստով հեռացաւ ամրոցից. նա գնաց, Աստուած գիտէ, թէ որտեղ և ինչու համար: Նա ինձ թողեց: Ի՞նչով ես առիթ տուի նրա մի այդպիսի վարմունքին, ես, որ այնքան սիրում էի նրան, որի համար մոռացայ ամեն ինչ այս աշխարհում, որի համար զոհեցի ամեն ինչ: Այդ ինչ է նշանակում: Նա փախաւ և ինքնայօժար կերպով... իր կամքով: Կարելի էր մի այդպիսի բան սպասել: Ա՛խ, հօրեղբայր, խղճացէք ձեր անբախտ, լքած, խաբված եղբօրորդու վրա: Կեանքը անտանելի կը լինի ինձ այսուհետև. ես չեմ կամենում այլ ևս ապրել, և պէտք չէ ապրել... Ամեն ինչ հակառակում է ինձ... և ես [illegible] գտնում բնութեան հակառակ, որը դատապարտել է ինձ մշտական տանջանքի...

Արտասանելով այդ խօսքերը, նա խլեց խէնջարը և շտապեց այդ մահացու զէնքը դարձնել դէպի ինքը, բայց մէլիքը բռնեց նրա ձեռքը, որ պատրաստ էր անձնասպանութիւն գործելու:

—Այդ ինչ ես անում, անխելք, աղաղակեց մէլիքը,—եթէ Սալիհան թողեց քեզ, ուրեմն նա այլ ևս չարժէ դրան, որ դու նրա համար անձնատուր լինես այս աստիճան յուսահատութեան: Իսկ եթէ որ և իցէ մէկը յափշտակել է նրան, այժմ շատ ուշ է որոնելու նրանց: Գիտես արդեօք, թէ դէպի ո՞ր կողմը փախել են նրանք: Կասկածում ես արդեօք որ և իցէ մէկին այդ յափշտակութեան մէջ: Դու չես պատասխանում: Միթէ քո լռութիւնը ցոյց չէ տալիս, որ քեզ յայտնի չեն իմ հարցերը: Հիմա դէպի ո՞ւր գնանք մի այսպիսի մթին գիշերում: Կարելի է արդեօք չը մտածել, որ մեր թշնամիները, գիշակեր գայլերի նման, չեն մռնչում մեր չորս կողմում, և թէ, մենք չենք դառնայ զոհ նրանց կատաղութեանը ու մեր անխոհեմութեանը: Խելքի եկ, Ջումշուդ, արիացիր և համբերող եղիր: Մենք յետոյ կաշխատենք ամեն միջոցներ ձեռք առնել քո Սալիհայի ազատութեան համար, եթէ նա յափշտակված է միայն...

—Ա՛խ, եթէ նա յափշտակված լինէր միայն, բացականչեց Ջումշուդը,—այն ժամանակ ես կը նետվէի նրա ետևից մինչև աշխարհի վերջին ծայրը, մինչև մեծ ծովի յատակը: Բայց աւա՜ղ, նա յափշտակված չէ, նա ինքնայօժար կերպով թողեց ինձ: Ի՛նչպէս անբախտ եմ ես...: Բայց չը լինի՞ թէ փանահ-խանը յանդգնեցաւ հրապուրել նրան: Ո՛չ, ո՛չ, այդ անկարելի է, այդ աներևակայելի է... Տէր Աստուած, նա իր յօժարութեամբ թողեց ինձ. նա արհամարհեց իմ սէրը...: Հօրեղբայր, խղճացէք անբախտ, խաբված Ջումշուդի վրա: Ես ամաչում եմ նայելու ձեր երեսին, ես, որ Սալիհայի սիրոյ համար մինչև անգամ մեղանչեցի մեր սուրբ կրօնի օրէնքների դէմ, իսկ նա այսպէս անխիղճ կերպով խաբեց ինձ: Բայց ես կը գտնեմ նրան, և այդ խէնջարը կը ցցեմ այն անհաւատարիմ սրտում և... Բայց ես, որ այնքան սիրում էի նրան, մի՞թէ կարող եմ... ո՛չ, ո՛չ...: Տէր Աստուած, Տէր Աստուած, ո՛րքան անբախտ եմ ես...

Իզուր մէլիքը գործ էր դնում ամեն միջոցներ Ջումշուդին հանգստացնելու համար, ի զուր վատնում էր իր բոլոր պերճախօսութիւնը նրան համոզելու համար, թէ նա ի զուր տանջում է իրան մի այնպիսի կնոջ համար, որը ինքը իրան անարժան դարձրեց նրա ամուսին լինելու համար: Յուսահատված երիտասարդը փետում էր իր գլխի մազերը և ցոյց էր տալիս խելագարութեան բոլոր նշանները: Ամրոցի մէջ բոլորը յուզված էին այդ անցքի պատճառով: Մէլիքը, որպէս զի փոքր ինչ հանգստացնէ իր եղբօրորդուն, գիտամամբ ուղարկեց զանազան կողմեր զինված մարդիկ, եթէ կարելի էր, գտնէին փախստականների հետքերը, բայց նրանց բոլոր հետախուզութիւնները ապարդիւն անցան: Գիշերային խաւարը անթափանցելի քօղով ծածկել էր այդ անցքը: Ամբողջ գիշերը ոչ մի մարդ ամրոցի մէջ չը պառկեց քնելու, բոլորը վրդովված էին, բոլորը ափսոսում էին, որ Ջումշուդին վիճակվեցաւ մի այնպիսի դժբախտութիւն: Մինչև անգամ ինքը փանահ-խանը մոռացաւ այն վիրաւորանքը, որ նրան պատճառել էր Սալիհայի ամուսինը: Նա ևս միւսների նման ցաւակցում էր երիտասարդի վիճակին և տարուբերվում էր զանազան կարծիքների մէջ, թէ ինչ պատճառներ պէտք է դրդած լինէին Սալիհային փախչել մի այնպիսի ամուսնից, որին այնքան պաշտում էր նա, որին միշտ ցոյց էր տուած իր անկեղծ սիրոյ հաւատարիքը: Այսպէս տխրութեամբ և խռովութեան մէջ անցաւ Ջանախչի բերդում այն գիշերը, որի առաւօտը պէտք է սկիզբը դրվէր անմոռանալի Շուշիի հիմնարկութեանը:

(Կը շարունակվի)

թիւն կուտայ այս խնդրոյն: Միթէ ամեն օր չեն ըսեր ժողովի մէջ «էֆէնդիներ», ի մի խառնելով աշխարհական ու եկեղեցական:

(Կը շարունակվի)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Փարիզից լրագիրներին հեռագրում են հոկտեմբերի 12-ին: Պատգամաւորների ժողովում նիստը սկսվելուց յետոյ, Դիւկլերկ կառաջարկէ ի հաստատութեան, յունիսի 14-ին, Ֆրէյսինէի մինիստրութեան ժամանակ կապված գաղանի դաշնագիրը:

—«Րէյտերի գործակալութիւնը» Լօնդօնից հոկտեմբերի 12-ին մի հեռագիր ստացաւ, որի մէջ հաղորդած է, որ նորերումս նշանակված նահանգապետ Գերատ-Աբդուր-Կուդուս-խան հեռացրած է ծառայութիւնից և նրա տեղ նշանակված է աֆղանական էմիրի որդին: Կարուլից ոչ հեռու գտնվող մի քանի տեղերում ապստամբվեցան և սպանեցին նահանգապետին: Ապստամբութիւնը ճնշելու համար Կաբուլ են ուղարկված չորս գընդեր և չորս հրացնքներ:

—Բերլինից հոկտեմբերի 12-ին հեռագրում են, որ Միացեալ խորհուրդը վճռեց կրկին մի տարով երկարացնել, այդպէս անուանված, փոքրիկ պաշարողական դրութիւնը Բերլինում:

— Բերլինի «Post» լրագրին Փարիզից հեռագրում են, հոկտեմբերի 20-ից. «Փարիզի զանազան մասերում վերջին ժամանակում, գտնվում են յեղափոխական շրջաբերականներ, որոնք կպցրած են պատերի վրա, բայց պօլիցիային ոչ մի անգամ չէ աջողվում կալանաւորել յանցաւորին:»

—Վիէննայի «Presse» լրագրի Ցետինէից ստացած տեղեկութիւնների համեմատ, իշխանուհի Միլանի ազգական, Վուկոտիչ, որ բանտից արձակված էր, հերցէգովինցի ապստամբների հետ կապեր ունենալու պատճառով, կրկին բանտարկվեցաւ: Անգլիական կառավարութիւնը Չերնոգօրիայում մեծ քանակութեամբ անասուններ գնեց անգլիական զօրքերը կերակրելու համար Եգիպտոսում:

—Արեւելեան-Րումէլիայի գեներալ նահանգապետ Ալէքօ-փաշա, վճռեց պաշտօնապէս դիմել Բ. Դրանը և մեծ պետութիւններին խնդրելով պակասեցնել Թիւրքիային վճարվող հարկի քանակութիւնը, բացատրելով այդ խնդիրքը նրանով, որ օրգանական դաշնագրի 16-դ յօդուածի հիման վրա, հարկը աւելի չը պէտք է լինի Արեւելեան Րումէլիայի բոլոր եկամուտների երրորդ մասից, այն ինչ այժմեան վճարվող հարկը եկամուտի երրորդ մասից 33$^0/_0$-ով աւելի է:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զ ա ր հ ու ր ե լ ի յ ա ն ց ա ն ք: Կարլէնտին գիւղաքաղաքում, Սիցիլիայում, այս օրերս մի չը լսուած յանցանք կատարվեցաւ: Մի երիտասարդ քահանայ, Ֆայլօ անունով, ծխական եկեղեցում պատարագ էր մատուցանում: Երբ, պատարագի ժամանակ, նա գինով լի սրբազան անօթը տարաւ դէպի բերանը և քիչ խմեց, այն ժամանակ նա մի փոքր դառնութիւն զգաց: Պատարագից յետոյ տուն գալով, նա սաստիկ ծարաւ զգաց, յետոյ սաստիկ ցաւ զգաց և մի քանի ժամից յետոյ մեռաւ: Կարծում են, որ նրան թունաւորել են: Եկեղեցական զգեստապահը բանտարկված է: Քննութիւնը շատ եռանդով է սկսված:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

ՓԱՐԻԶ, 16 Հոկտեմբերի: Անիշխանականների աճագին դաւադրութիւն է յայտնված, որի կենտրոնը Ժընեւն է: Առաջնորդը ռուս աքսորական Կրապօտկինն է: Սօցիալիստների կալանաւորումները Լիօնի մէջ շարունակվում են:

ԲԵՐԼԻՆ, 16 Հոկտեմբերի: Ընտրութիւնների հետեւանքն այն է, որ լանդտագի մէջ կազմվում է. մեծամասնութիւն պահպանողականներից, կղերականներից և լեհացիներից:

ՎԻԷՆՆԱ, 16 Հոկտեմբերի: Պատգամաւորների ժողովի բացման ժամանակ արտասանած ճառի մասը Աւստրիայի բարեկամական յարաբերութիւնների մասին բոլոր պետութիւնների հետ, շատ լաւ տպաւորութիւն գործեց: Մամուլը յոյս է յայտնում խաղաղութիւնը պահպանելու մասին:

ՖԻԼԻՊՊՕՊՕԼ, 16 Հոկտեմբերի: Դեֆիցիտի պատճառով Արեւելեան Րումէլիայի զօրքերի թիւը փոքրացրած է: Իւրաքանչիւր րօտայի մէջ 134 զինուորի տեղ 80 կը լինի:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 16 Հոկտեմբերի: Պատրիարք ընտրված է երիտասարդ վարդապետ Ֆօկիյ կրտսերը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 Հոկտեմբերի: „Русскій Инвалидъ“ լրագրի մէջ արքայական բարեհաճութիւն է յայտնված գեներալ Բեզակին Նիժեգօրօդեան տօնավաճառի բարեկարգութեան համար: „Новое Время“ լրագիրը յայտնում է, որ չերնոգօրիական իշխանը Ս. Պետերբուրգի մէջ դեսպանութիւն է հիմնում: Հաստատված է երկաթուղիների վրա ծառայողների ինվալիդների տան կանօնագրութիւնը: Ինվալիդների ապաստարաններ կազմվում են բոլոր երկաթուղիների միջոցներով գծերի մի քանի կէտերի վրա և իւրաքանչիւր ապաստարանի մէջ տեղ կը լինի ընտանիք ունեցողների և չունեցողների համար: „Голосъ„ լրագիրը հաղորդում է, որ պատերազմական մինիստրը ուղեւորվեցաւ Բրեստ-Լիտովսկ ժաբինկօ-Պինսկի երկաթուղին վերաքննելու համար, որ երկաթուղիական բատալիօնները կառուցել են 4 ամսվայ ընթացքում, թէպէտ նրա երկարութիւնը 140 վերստ է և գծի վրա 69 կամուրջներ կան: Իւրաքանչիւր վերստը 90,000 րուբլ արժէ: Երէկ Սօլիանօյ քաղաք անուանված տեղում աղմկալի վիճաբանութիւններ կային Ռուսաստանի նաւթային արդիւնաբերութեան մասին: Նօբէլ պատասխանեց Նիկօլաձէի զեկուցման դէմ տեխնիկական ժողովի մէջ նաւթային արդիւնաբերութիւնը Նօբէլից մենավաճառութիւն դարձնելու մասին. այդ զեկուցումը նա զրպարտանք և մատնութիւն անուանեց: Հասարակութիւնը շատ ծափահարեց: Նիկօլաձէ պատասխանեց: Առաջ նրան շուացրին, բայց յետոյ նա ստացաւ լսարանի համակրութիւնը: Ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրութիւնը թոյլ տուեց թուջեայ խողովակների գնելը ցամաք ձորերի մէջ: „Московскія Вѣд.“ լրագիրը հաղորդում է, որ Մելիտօպօլի մօտ փօստը կողոպտողներից մէկը բռնված է կերենի գաւառի մէջ: Պօլիցիան գտաւ 100,000 ր. աւելի:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 Հոկտեմբերի: Ֆինանսների մինիստրը հարկաւոր համարեց ընդարձակել մաքսային հսկողութիւնը արեւմտեան սահմանի վրա: Բօրսայի վրա ակցիաների վերաբերութեամբ հանդարտ է: Ֆօնդերը լաւ են: Մուրհակների կուրսը ամուր է:

ՕԴԷՍՍԱ, 17 Հոկտեմբերի: Այսօր հասաւ այստեղ եգիպտական բամբակի առաջին բեռը:

ԵԱԼՏԱ, 17 Հոկտեմբերի: Մեծ իշխան Միխայիլ Նիկօլայեվիչ ընտանիքով ուղեւորվեցաւ Ս. Պետերբուրգ:

ՊԵՐՄ, 17 Հոկտեմբերի: Երեք օր է ձիւն է գալիս և ցուրտ է: Կամա գետի վրա սառուց է լողում:

ԻՐԿՈՒՏՍԿ, 17 Հոկտեմբերի: Երէկ ձիւն եկաւ, ցուրտ է:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 17 Հոկտեմբերի: Թիւրքաց արշաւանքը քիւրդերի շէյխ Իբադուլլահի դէմ վերջացաւ վերջինի հնազանդութիւն յայտնելով:

ՏՈՒՆԻՍ, 17 Հոկտեմբերի: Բէյը վախճանվեցաւ:

ՓԱՐԻԶ, 17 Հոկտեմբերի: Կապասիքների գործարանատէրերը որոշեցին երկուշաբթի փակել արհեստանոցները, եթէ բանուորները կը շարունակեն իրանց պահանջները: Այս դէպքում 45,000 բանուորներ զրկվում են աշխատանքից: Անիշխանականների կողմից սպառնացող նամակների ուղարկելը շարունակվում է:

ՀՌՕՄ, 17 Հոկտեմբերի: Չերնոգօրիական իշխանի Հռօմ գնալու պատճառը Իտալիայի հետ առեւտրական դաշնագրի կապելն է:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 Հոկտեմբերի: „Русскій Инвалидъ“ լրագիրը հաղորդում է որ ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրութիւնից ժաբինկօ-Պինսկի երկաթուղու ընդունելը և նրա վրա մշտական շարժողութեան սկսվելը կը կատարվի այս տարի: Այդ գծի վերստը ոչ թէ 28,000 ր. այլ 18,500 ր. արժէ: „Новое Время“ լրագիրը հաղորդում է, որ Մօսկվայի որբերի դատարանի մէջ սկսվեցաւ դրամական դօկումենտների քննութիւնը: 1883 թ. ենթադրված է վերջնականապէս իրագործել կազէօննայա պալատաների նոր շտատերը: Ենթադրված է ոչնչացնել դատաստանավարութիւնը անվիճելի դօկումենտներով, բացի կեղծելու դէպքերից: Նշանաւոր ձկավաճառներից շատերը, նրանց թւում Բազեւլեվսկի, համաձայնեցին մասնակցել Լօնդօնի ձկային արդիւնաբերութեան աշխարահանդէսին 1883 թուին: „Голосъ“ լրագիրը հաղորդում է, որ գլխաւոր ինտենդանտական վարչութեան արխիվի քննութիւն է նշանակված անճշդութիւնների պատճառով: Անցնելով Խարկովից Մօսկվա, Մօկվայի որբերի դատարանի գանձապահը բացատրեց „Голосъ“ լրագրի թղթակցին, որ հիւանդութեան պատճառով ուղեւորվեցաւ Եալտա առանց արձակուրդի: Պահեստը ամբողջ է և եթէ առանց նրան կը կոտրեն արկղը, նա պատասխանատու չէ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 Հոկտեմբերի: Կօխանօվի մասնաժողովը տեղական վարչութիւնները վերակազմելու համար ի նկատի է առնում նոյնպէս և այն նիւթերը, որ հաւաքել են վերաքննող սենատօրները:

ԱՐԽԱՆԳԵԼՍԿ, 18 Հոկտեմբերի: Քաղաքի մէջ սահնակներ են շրջում: Դվինա գետի վրա սառուց է լողում: Մօրշանսկի և Եկատերինօսլավլի մէջ տաք է, հացի առեւտուրը հանդարտ է:

ՓԱՐԻԶ, 18 Հոկտեմբերի: Հանրապետութեան նախագահի հրամանով կանօններ են հաստատված դինամիտի արդիւնաբերութեան և գործածութեան մասին: Այդ կանօնները միջոց են տալիս իշխանութեանը հսկել դինամիտի վրա նրա գործարանից դուրս գալու րոպէից մինչև տեղ հասնելը: Ռուս աքսորական Կրապօտկին մի քանի օր անցկացրեց Սենտ-Էտիէն գործարանական կենտրօնում, Լիօնի մօտ:

ՏՈՒՆԻՍ, 18 Հոկտեմբերի: Վախճանված բէյին կը յաջորդէ ոչ թէ նրա հայրը, այլ եղբայրը՝ Սիդի-Ալի:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 Հոկտեմբերի: Լրագիրները հաղորդում են, որ ֆինանսների մինիստրութիւնը որոշել է բարուոքել Կովկասեան տրանզիտի կազմակերպութիւնը, առանց փոփոխելու տրանզիտի մասին եղած կանօնները: Արտաքին գործերի մինիստրութեանը ներկայացվեցան անգլիական, աւստրիական և ֆրանսիական դեսպանների յայտագրերը Փօթիի և Թիֆլիսի մաքսատների մէջ տրանզիտային կալանաւորված ապրանքները ազատելու մասին: „Новое Время„ լրագիրը հաղորդում է, որ 400,000 րուբլ է նշանակված Ս. Պետերբուրգի ծովային ջրանցքի մօտ մաքսատուն և պահեստներ կառուցանելու համար: Պօլիցիայի տեղեկութիւնների համեմատ Ս. Պետերբուրգի մէջ կան 17,000 չը վարձված բնակարաններ: „Голосъ“ լրագիրը հաղորդում է, որ ենթադրված են մի շարք միջոցներ աւելի լաւ անտառապահութեան համար միջին և հարաւային նահանգներում, այսինքն անտառներ ցանել, մաքրել կտրված անտառների տեղերը, 400 վերստ տարածութեամբ անտառը պահպանող ջրանցք անցկացնել, հազարաւոր սերմեր պատրաստել և ցանել:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 Հոկտեմբերի: „Новое Время“ լրագիրը հաղորդում է. կոմս Լօրիս-Մելիքօվին թոյլ է տուած ընդունել Թիֆլիսի պատուաւոր քաղաքացու կոչումը: Տաք եղանակը Վօլգայի վրա օգնեց նաւերին հասնել ձմերելու տեղը: Հաստատված է երկաթուղիական ինվալիդների տան կանօնագրութիւնը Հանգուցեալ Կայսրի անունով: Ենթադրված է ժանդարմների երկու նոր բաժիններ կազմել Կիեվի և Օդէսսայի մէջ: Գլխաւոր շտաբի Նիկօլաեվսկայա ակադեմիայի յիսնամեակի համար նուիրատուութիւններ են հաւաքվում, որից պէտք է պրեմիա կազմվի ինժեներական մասին վերաբերեալ ամենալաւ հեղինակութեան համար:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 Հոկտեմբերի: Ֆինանսների մինիստրը հաստատման առաջարկեց անշարժ կայքերից հարկ վերցնելու նախագիծը քաղաքների մէջ 1883 թւին. այդ հարկի գումարը լինելու է 2,214,826 ր.: Պատերազմական մինիստրը թոյլ տուեց ընդունել 10 հոգի ազատ լսող կանանց բժշկական կուրսերում: 140 խնդիրքներ ստացվեցան այնպիսի անձինքներից, որոնք յարգելի են կրթողական բարձր ցենզ ունենալու պատճառով: Անվիճելի պարտամուրհակներով առանց դատաստանի պարտքի առնելը միջոցիր են գործադրել և անվիճելի դօկումենտների վերաբերութեամբ, եթէ կեղծումն չէ ցոյց տուած: „Новости“ լրագիրը հաղորդում է, որ կառավարութիւնը կամաւոր նաւատորմի ընկերութեանը պարտք է տալիս 7,500,000 րուբլ:

ՎԻԷՆՆԱ, 17 Հոկտեմբերի: Դրավա գետի տափարակը սաստիկ անձրեւներից ջրով ծածկվեցաւ:

ԼՕՆԴՕՆ, 17 Հոկտեմբերի: Անընդհատ անձրեւներ են գալիս ամբողջ Անգլիայի մէջ: Տէմզ գետի շրջակաները ջրով են ծածկված: Երէկ գեներալ Ուէլսլէյ վերադարձաւ Լօնդօն:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 Հոկտեմբերի: Անգլիայից, հարաւային Ֆրանսիայից, Իտալիայից Տիրօլից և Դրավա գետի շրջականերից մի շարք լուրեր հաղորդում են սկսված և սպառնացող հեղեղների մասին: Սարսափելի ղժբաղդութիւններ են պատահում: Որովհետեւ բժշկական կուրսերը լսել ցանկացող կանանց կրթողական ցենզը շատ բարձր է և պատերազմական մինիստրը թոյլ է տուել ընդունել միայն 10 հոգի, պրօֆէսօրների խորհուրդը միջնորդում է բոլորի ընդունելութեան մասին:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 Հոկտեմբերի: Պետական բանկի $5^0/_0$ տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 94 ր. 37 կ., երկրորդ 90 ր. 50 կ., երրորդ 91 ր., չորրորդ 90 ր. $25^1/_2$

կ., հինգերորդ 90 ր. 25 կ., ներքին 5°/₀ առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 209 ր. երկրորդ 203 ր., արեւելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 89 ր., երկրորդ 89 ր., երրորդ 89 ր., ոսկի 8 ր. 21 կ.։ Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ 24,06 պէնս։ Բօրսայի տրամադրութիւնը դանդաղ է։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՐԱՖՖԻ

ԽԱՄՍԱՅԻ

ՄԵԼԻՔՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԳԻՆՆ Է 1 Ր. 50 Կ.

Գիրքը բաղկացած է 467 երեսներից

Թիֆլիսում վաճառվում է

„Մշակի“ խմբագրատանը.—„Կենտրօնական գրավաճառանոցում“ Միրիմանօվի տանը № № 3 և 4. Գ. Ջաքարիայ Գրիգորեանցի „Կովկասեան գրավաճառանոցում“.— Գ. Ենֆիաճեանցի ծխախոտի խանութում.— Գ. Շահինեանցի ծխախոտի խանութում։

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել կամ յիշեալ տեղերը, կամ ուղղակի հեղինակին հետեւեալ հասցէով։

ТИФЛИСЪ. Редакція „Мшакъ“. *РАФФИ.*

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ. ԹԷՅԻ ԳՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՓՈՔՐԱՑՈՒՄՆ

(MAISON DE CONFIANCE) ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԷԱ № № 156, 157, 158, 159 և 160.

Համեմատեցէք թէյ

1 ր.	10 կ.	թէյի հետ ամեն տեղ	1 ր.	30 կ.	
1 „	20 „	. . . . . .	1 „	60 „	
1 „	40 „	. . . . . .	1 „	90 „	
1 „	60 „	. . . . . .	2 „	20 „	
1 „	80 „	. . . . . .	2 „	50 „	
ամենալաւը 2 ր.		. . . . .	3 „	—	

Մի և նոյն տեղը գործակալութիւն վաճառման շօկօլադի և կակաօ-ֆրայ էսսենցիայի, Պալմերի բիսկվիտների, Բազրի կոնֆեկտների, Շեֆիլդի դանակների, Ջուրնեբի գրիչների, Դաուի հրացանների, Վեկլիի րեվօլվերների, Բարնսբիի թամբերի, Մեկինի ամաններ, կօլմանի կրախմալ և մանանեխ, Շվարցի ալբօմներ և այլն և այլն։

14—100

ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

մ ա թ ե մ ա տ ի ք ա կ ա ն ը ն թ ա ց ք

Գրիգորի Վարձիեան

Հայոց միջնակարգ ուսումնարանների համար

մ ա ս ն ա ռ ա ջ ի ն (ամբողջ թուեր)

Մամուլի տակն է և սեպտեմբերի առաջին օրերին լոյս կը տեսնի նոյն խնդիրների երկրորդ մասը (կոտորակ թուեր և երրորդական կանոններ)։

Գինն է 40 կօպ.

Ուսումնարաններին զիջումն 20°/₀։

Ծախվում է Վ. Շահվերդեանի լրագրական գործակալութեան խանութում։

Օտար տեղերից դիմում են այս հասցէով Тифлисъ, въ Агентство В. Шавердова։

Պատիւ ունեմ յայտնել յարգելի հասարակութեանը, որ նորերումս ստացայ մեծ քանակութեամբ ՏՂԱՄԱՐԴՈՑ ՋՄԵՌՈՒԱՅ ՊԱԼՏՕՆԵՐ և կօշիկներ, որ վաճառում եմ ձեռնտու գներով։ Մեծ Բազազխանայում № 7 խանութը։

ԱԻԵՏԻՔ ՕՀԱՆԵԱՆՑ

5—5 (1)

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է յօգուտ չքաւոր հայ ուսանողների Ա. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ հրապարակախօսութիւնը, ՄԱՍԻՍ ԼԵՐԱՆ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՍՏՈՐՈՏՆԵՐԸ։ Ծախվում է կենտրօնական գրավաճառանոցում, Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրա, Զաքարիայ Գրիգորեանցի գրավաճառանոցում, Յովսէփ Տէր-Յովսէփեանցի ծխախոտի խանութում, "Кавказъ„ հիւրանոցի տակ գինն է 30 կօպ.

5—10

Սովորեցնում եմ ԿՐԿՆԱԿԻ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ և ՌՈՒՍԱՑ լեզուներով. պայմանների մասին կարող են դիմել ինձ մօտ ԶՈՒԲԱԼՕՎԻ քարվանսարայ, Գասպարեանցի մագազինում ամեն ժամանակ։

ՍՄԲԱՏ ԳԻՏԱՏԱՐԵԱՆՑ

ԹԷՅ առաջին հունձի այս տարի չափազանց գոյնաւոր և հոտաւէտ։ Այդ թէյից **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ** մէջ ստացված է 50,000 ֆունտ և ծախվում է 25°/₀ էժան և աւելի լաւ քան թէ ուրիշ տեղ։ Օրինակ. Լաւ ԿՕՆԳՕ թէյ 1 ր.—1 ր. 20 կօպ., պատուական ՍԱՆՑՕ թէյ 1 ր. 40 կ., հիանալի ՄՕՆԻԿ թէյ 1 ր. 60 կ. այս թէյ ամեն տեղ ծախվում է 2 ր.—2 ր. 50 կ., գեղեցիկ ԿԱՅՍԱՌԻ թէյ 1 ր. 80 կ. և ամենալաւ Զու-չու-ֆու թէյ 2 ր. մաքուր թէյ առանց թղթի։ Նոյն տեղը սովորաբար լինում են 500 երկաթէ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ 6 ր.—60 ր., երկաթէ ԳՐԻԶՆԵՐ ամբողջ Անգլիկովկասի համար, շօկօլադ ֆրայ, Շեֆիլդի ԴԱՆԱԿՆԵՐ, վերականգնող ՄԱԿՄԱՍՏԵՐ մազերի համար, հրացաններ ԴԱՈՒ, ՌԵՎՕԼՎԵՐՆԵՐ Վեբլի, ԹԱՄԲԵՐ Բարնեբիի, կօլմանի նըշըշտայ, ԱԼԲՕՄՆԵՐ Շվարցի կէս գնով։ **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ, ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԷՋ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԼԵՐԷՅՈՒՄ** № 156, 157, 158, 159 և 100։

61—100

Въ Редакціи газеты

«МШАКЪ»

Продается

БРОШЮРА

„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНІЕ ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“

Д. Григорія АРЦРУНИ.

Брошюра напечатана въ Москвѣ

Цѣна 25 коп.

ՕԳՈՍՏՈՍ ԱՄՍԻ ՄԷԿԻՑ

ՍԿՍԵՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԵԼ ՎԻԷՆՆԱՅՈՒՄ

L'ORIENTAL

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԹԵՐԹԸ, ԱՄԻՍԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ։

„Ժուրնալ դ'Օրիան“ լրագրի հին բաժանորդներին դադարեցրած թերթի տեղ կուղարկվի այդ նոր հրատարակութիւնը։

„L'Oriental“ թերթի տարեկան գինը 8 րուբլ է, կէս տարվանը 4 րուբլ։

Գրվել կարելի է „ՄՇԱԿԻ“ խմբագրութեան մէջ, կամ ուղղակի Վիէննայում դիմելով հետեւեալ հասցէով. Vienne (Autriche) M. F. Salles I. Neuer Markt 9.

Միջի փողոց, կաթոլիչեսկայա փողոցի անկիւն № 13.

Աւելի էժան, քան թէ ուրիշ տեղ ծախվում են. ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՄԵԲԵԼ, ամենայն տեսակ, Ֆրանսիական և անգլիական երկաթէ ԿՐԱՎԱԹՆԵՐ 8—30 ր., ճամպաններ 250—25 ր., սակվօյաժներ 1. 30—12 ր., սունդուկներ ճանապարհի 6—35 ր., մառաններ (погребцы) 6—25 ր., սամօվարներ 60 կ.—1.25 ֆունտը., կուխնի պղնձէ ամաններ, գերմանիայի երկաթէ էմալով ամաններ. ումիվալնիկներ մրամօրնի 38 ր.—75 ր., հրացաններ երկու լուլանի 6—32 ր., ռէվօլվէրներ ամենայն տեսակ 3. 50—30 ր., պատրոններ. (գուլլաններ) րէվօլվէրի, սիգար Ռէնգարդի Փաբրիկից. պապիրոս և թամբաքու կուշնարօվի գիլզի պապիրօզի. 5,000 ՖՈՒՆՏ ԹԷՅ (չայ) ԵՂ. ՊԱՊՕՎՆԵՐԻ, բիսկվիտ (սուխար չայու և կաֆէի) Էյնէմի. կօֆէ Էյնէմի և Միլեկլօնի. Պետերբուրգում 40—1 ր. 25 կ. հայելիներ ամենայն տեսակ 28 կ.—240 ր., պրօբկայ գինէվաճառների, հանքային և գարեջրի (для зельтерскихъ водъ и пива) գոյթուկ (пухъ), պաղնոցներ սամովարի և չայու, դանակ չանգալ զանազան Փաբրիկաների 1 ր. 20 կ.—25 ր. դուժինը. գըչակներ 1 ր. 80 կ.—5—60 կ. դանակ ջիբի 1—60 կ.—12 ր., դանակ հացի 20 կ.—1 ր., հասը, կուխնի 1—40 մինչև 3—20 կ. պլիբօր. միս կտրելու մաշինայ. Անգլիական ութիւներ, Բրիտանկի չայնիկներ, կաֆէնիկներ ամենայն տեսակ, ջաղացներ կաֆէի համար, Ֆիլտեր—ջուր մաքրելու, կրախմալ կարօբկէն 18 կ., վաքս Ֆրանսիայի Ժակոյ, թուղթ փոշտի, կանվերտներ, սուրգուչ, մատիտ, գրիչ երկաթէ, գըչակոթ, քարեսախտակ, թանաք, թանաքամաններ, պրեսպապիէներ, գդալներ սեղանի և չայու Ֆրաժէ, վարշավի և բրիտանկի դուժինը 1—50 կ. մինչև 12 ր., և չայու 45 կ.—5 ր., չումիչկէք 45 կ.—5 ր., չամադաններ ամեն տեսակ 25 կ.—12 ր. ջուխտ, պորտպօշկաններ Վարշավու, ՌԵԶԻՆԻ ԿԱԼՕՇՆԵՐ, ամեն տեսակ, դուլբաններ կանանց և մարդկերանց 15 կ.—50 կ. ջուխտ, շապիկներ, մարդկերանց գալուստիկներ, գոտիկներ 35 կ.—4—50 կ., հատ, անձրեւի և չըքի. սանդրեր չիրմայու ոսկորէ, գուտապերչովի և փայտէ, շչոտկաներ գլխի, շորի, սապօկի, պալի և կարտի համար. չուլքի թէլ (бумага) մատոկի կօճի և շալէ (гарусъ) Ֆէյչաակէք մարդկերանց և կանանց, պորտմօններ, քիսաներ, պապիրոսի ամաններ և մինչ գոլանտերէյնի ապրանքներ, սապոն ամեն տեսակ 3 կ.,—30 կ., կօտր, հոտաւէտ ջրեր, պուդրա, Գլիցերին ջրի քացախ, հոտաւէտ պարաշոկներ ԿԻԼԵՐԻ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻՑ. և այլն և այլն և այլն։

Վաճառականներին առանձին պայմաններով և վիճակով մերոյիչեալ ապրանքներ մեծ քանակութեամբ միշտ ապէս գտնվում են ՄԻՔԱՅԵԼ ՏԷՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆՑԻ պահեստում (въ складѣ) միջի փողոցում կաթոլիկաց փողոցի անկիւնում № 13.

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ Михаилу Н. Теръ-Никогосову.

159—180

Միջի փողոց, կաթոլիչեսկայա փողոցի անկիւն № 13.

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է, որ ներկայ տարվայ հոկտեմբեր ամսվայ ընթացքում իր ներկայութեամբ նշանակված են աճուրդներ 1883 թ. յունվարից կապալով վերցնելու համար հետեւեալ գործերը։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 21-ԻՆ

1) Քաղաքային ԿՇԵՌՔԻՑ և չափերից վերցնվող տուրքը,

2) ՀԱԻԼԱԲԱՐԻ ՀՈՂԵՐԸ տրոտուարներին, խոտ հնձելու և փառահողը 2047 դեսեատին 2040 քառակուսի սաժ. տարածութեամբ և

3) Հալաբարի հողերը ԳԱԶ այրելու համար 237½ դեսեատին տարածութեամբ։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 23-ԻՆ

4) ՁԻԱՆԵՐԻՑ և կառքերից վերցնվող տուրքը։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 26-ԻՆ

5) Կուռ գետի վրա բերվող ՏՕՓԵՐԻՑ տուրքը,

6) ՊԱՐՕՄԸ Հիւանդանոցի ջուր բարձրացնող մեքենայի մօտ,

7) ՊԱՐՕՄԸ Մուխրանսկայա փողոցի և Սազի մէջ տեղ,

8) ՆԱՒԸ Վերայի քաղաքային նաւահանգստի մօտ.

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ

9) Քաղաքային ՍՊԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԻ մէջ անասուններ մորթելու տուրքը,

10) Քաղաքային տեղերը ժամանակաւոր փայտէ անակներով ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՋՐԵՐ ծախելու համար

11) Նաւթլուղի ՆԱՒԹԻ ջրհորները։

Յիշեալ գործերը կապալով վերցնել ցանկացողները կարող են տեսնել ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ վարչութեան գրասենեակի մէջ, ամեն օր առաւօտեան 11 ժամից մինչև 2։

3—3

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 19 Октября 1882 года. Типогр. Главн. Упр. Главнонач. гражд. час., Лор.-Меликов. ул. дом.